

Patienter och närstående – samverkan med hälso- och sjukvårdens alla nivåer – varför då?

Sara Riggare, MSc, PhD

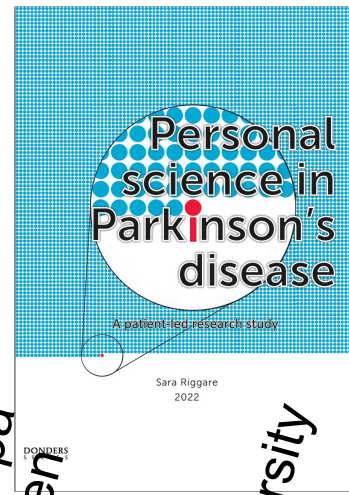
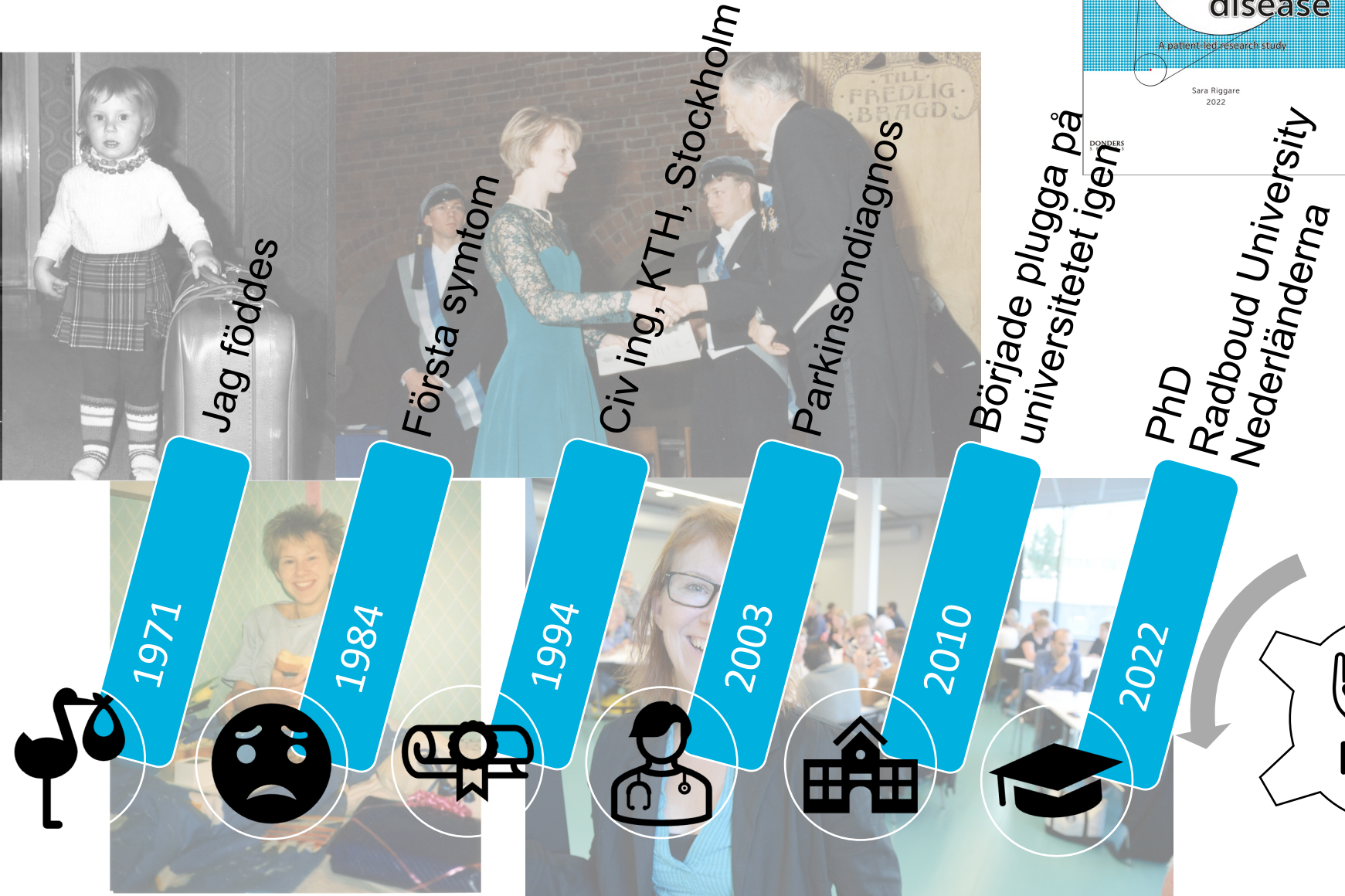
Spetspatient och patientforskare

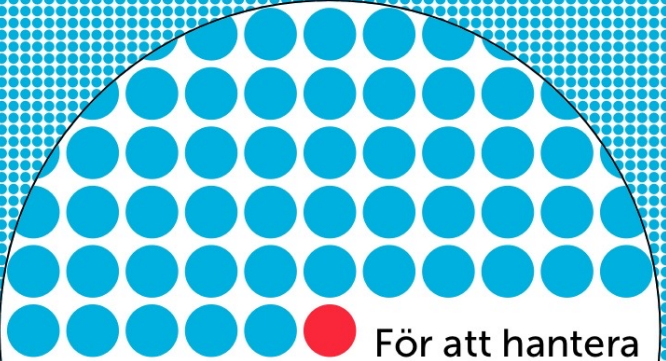
Uppsala University

2026-04-23

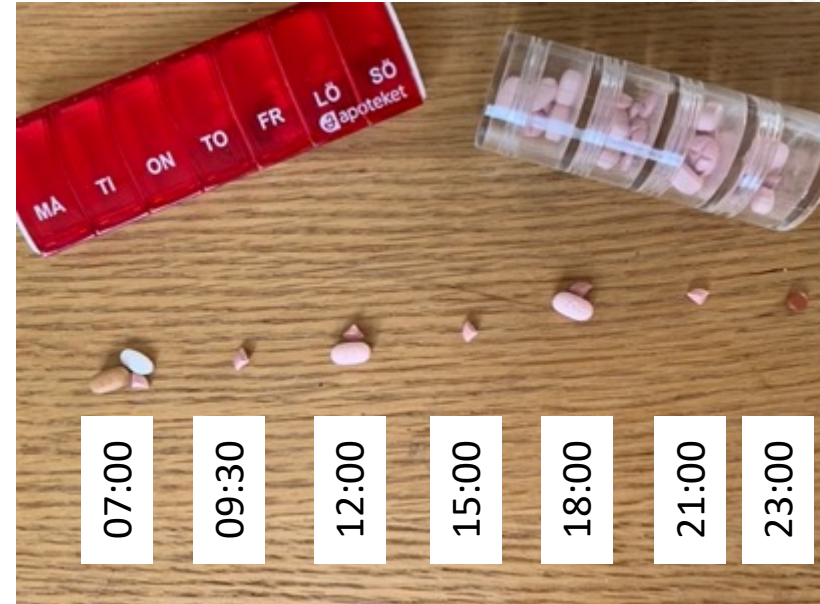

Vem är jag?

För att hantera sin Parkinsons sjukdom tillbringar Sara Riggare varje år 1 timme med sin neurolog och 8 765 timmar med egenvård.

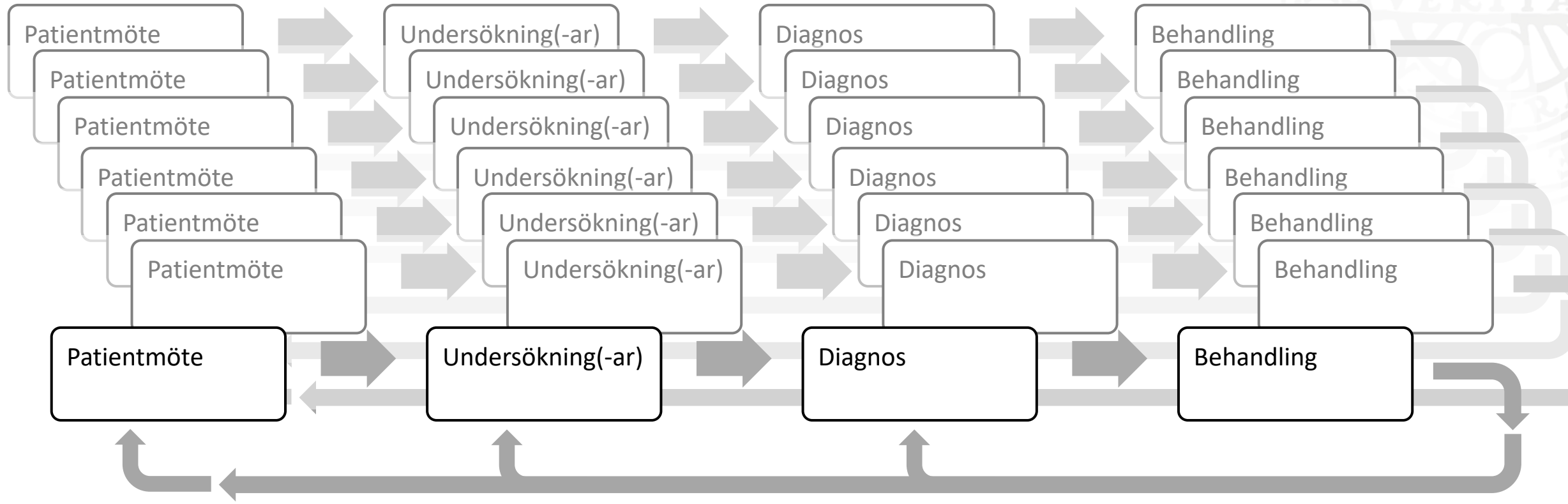
**Varför bör hälso- och sjukvårdens
alla nivåer samverka med
patienter och närstående?**

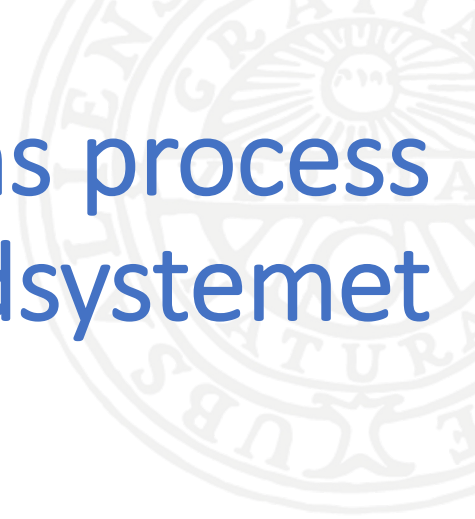
Patientkunskap

Vårdens processer

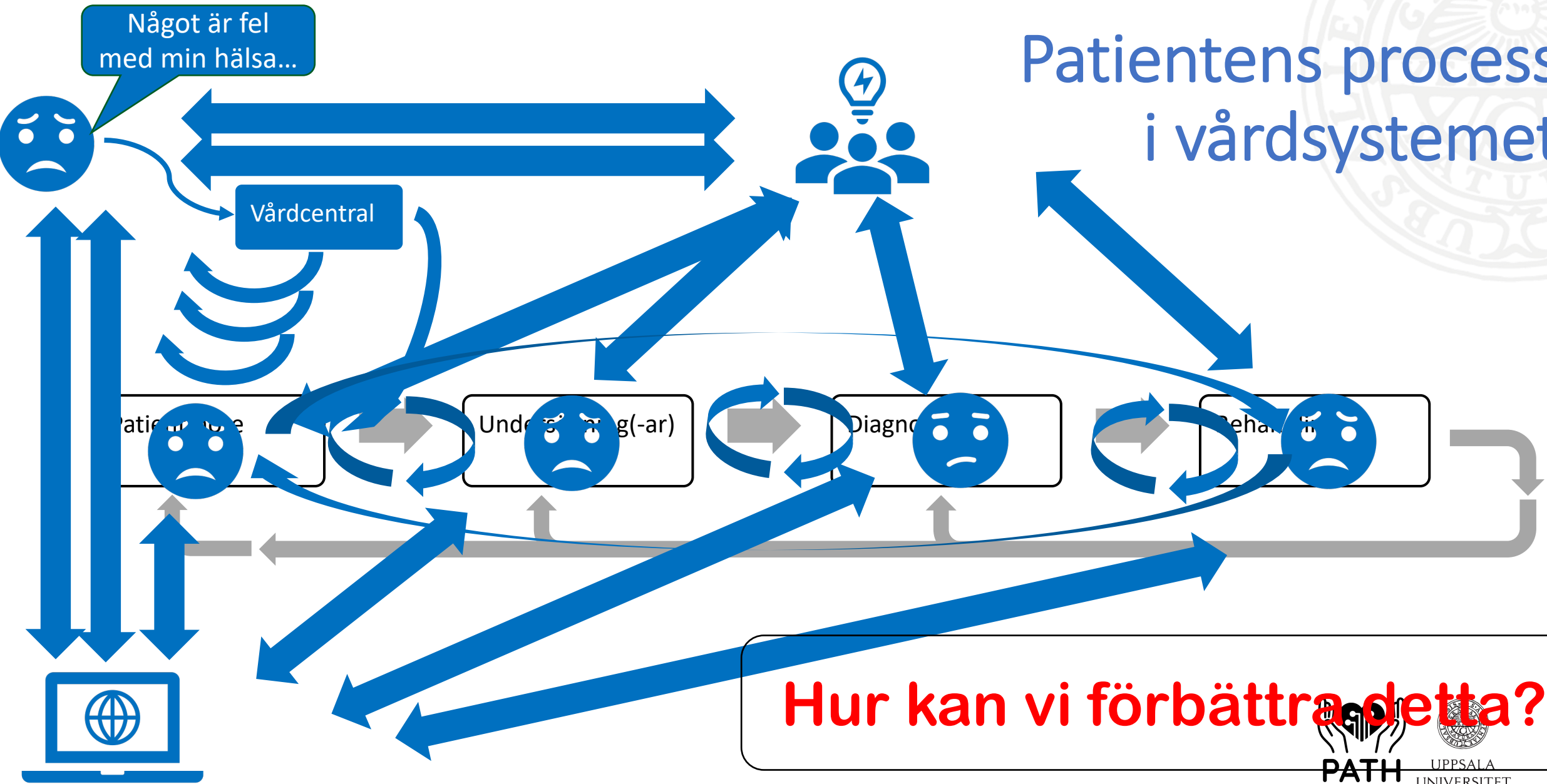

Infrastruktur

- Fysisk: Byggnader & utrustning
- Digital: IT-system & hälsodata
- Administrativ: Kliniska riktlinjer & arbetssätt

Patientens process i vårdssystemet

Vi vet att:

Kroniska sjukdomar ökar

↳ Resultat av vetenskapens framgångar och borde firas

Vårdsystemen kämpar

↳ Känt till i över 50 år att vårdmodellerna inte passar för behoven

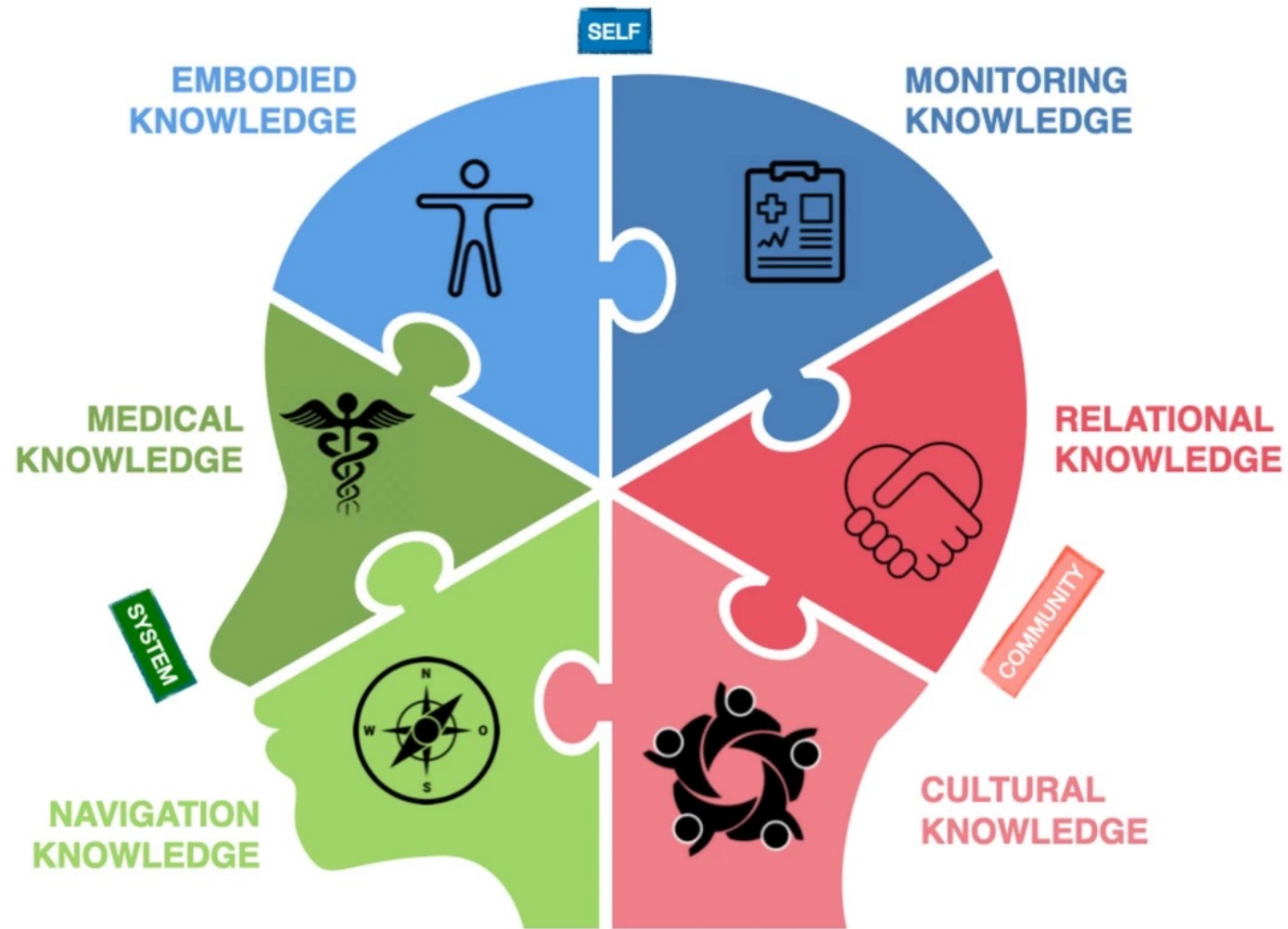
Forskning om egenvård saknas

↳ Ja, men varför?

Är detta grundproblemen?

Classification of patient knowledge by source of learning

V. Dumez and A. L'Espérance, "Beyond experiential knowledge: a classification of patient knowledge," *Soc Theory Health*, Jun. 2024, doi: [10.1057/s41285-024-00208-3](https://doi.org/10.1057/s41285-024-00208-3).

Aristotles olika typer av kunskap

- Generaliserbar, kontextoberoende
- Dominerar i vården: kliniska riktlinjer, RCT, biomedicinsk evidens

Episteme

- Teoretisk kunskap

- God bedömningsförmåga i komplexa situationer
- Utvecklas genom levd erfarenhet, reflektion och iterativt lärande över tid

- Praktisk kunskap om hur en uppgift kan utföras, "handlag"
- Konventionell egenvård/patientutbildning: administrera insulin, följa en dietplan, monitorera blodtryck

Techne

- Hantverkskunskap

Phronesis

- Bedömningskunskap

Grundproblemet

Hur kan vi
ändra detta?

Kunskapssystemen i vården accepterar inte patienters kunskap som giltig.

↳ Vems kunskap används som grund för beslut?

Samarbete

Patientinvolvering

Patientsamverkan

Deltagande

Partnerskap

Patientmedverkan

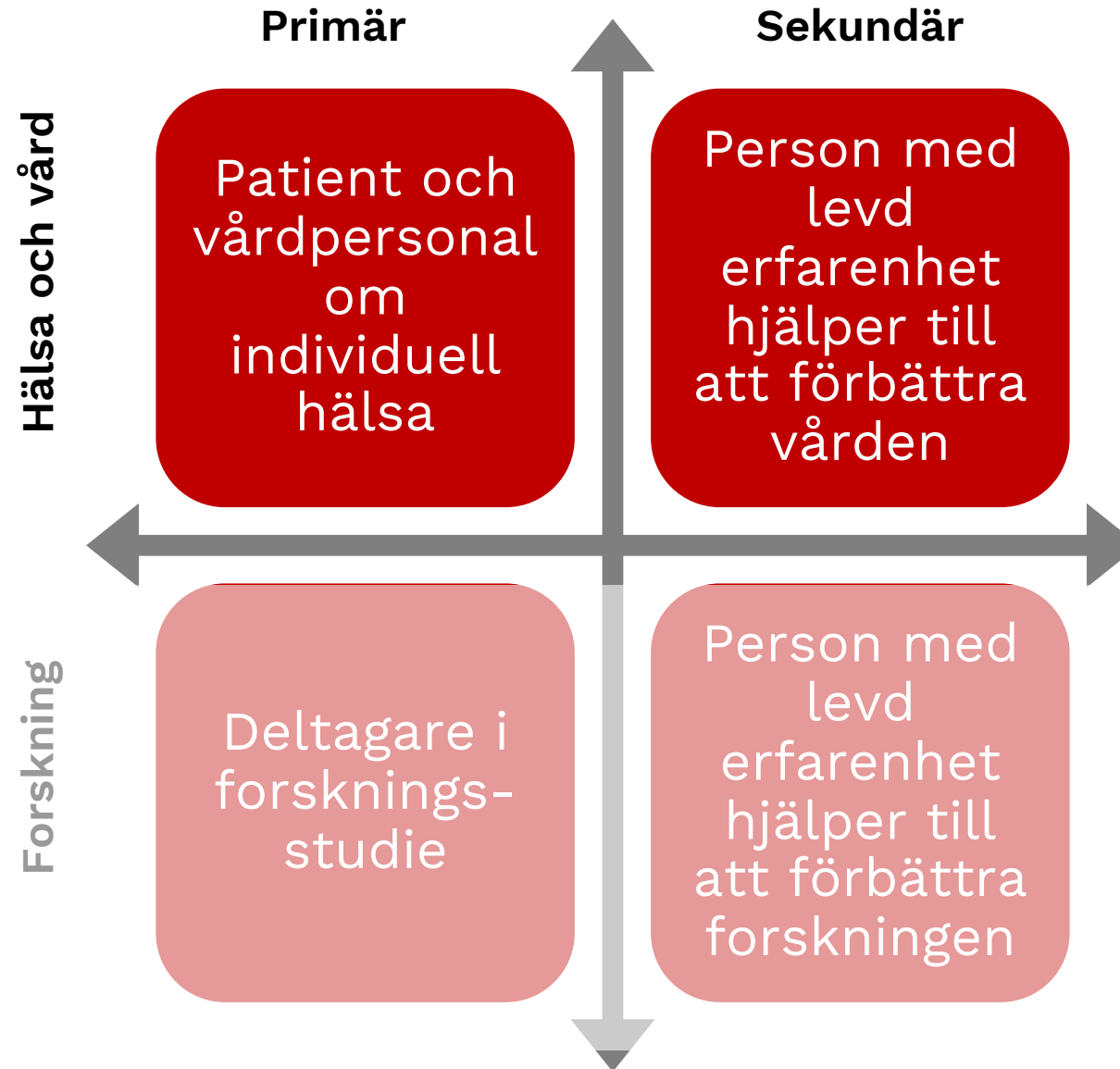
Patientdelaktighet

Patientengagemang

Patientinkludering

Samskapande / co-creation

Ramverk för patientmedverkan

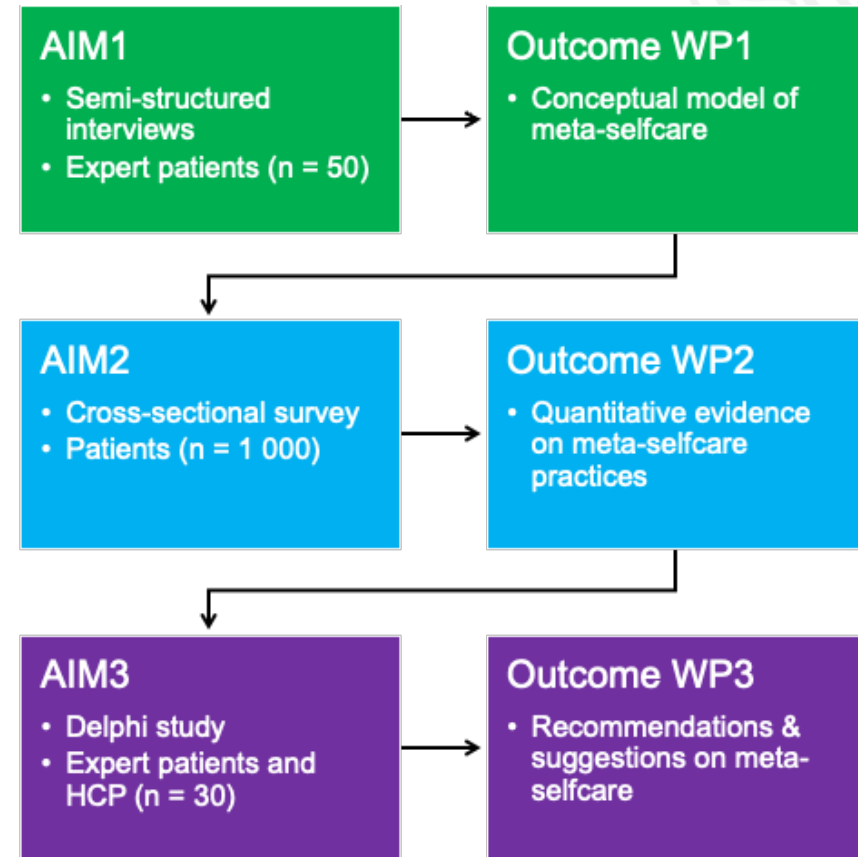

Kronisk kunskap – från egenvård till meta-egenvård

- 4 år (2026-2029) med VR-finansiering
- Meta-egenvård: hur patienter reflekterar över sin egenvård och systematiskt förbättrar den över tid

Scan for updates from the research project Chronic Knowledge

UPPSALA
UNIVERSITET

Olika syn

Leverera vård

Bara
epistemisk
kunskap
räcker inte

=>

Kronisk
Kunskap

=>

Samverkan

Leva ett gott
liv...
...varje dag

"I don't want to engage with the health system, I want to engage with life"

**Hugo Campos,
Data liberation activist
USA**

sara.riggare@uu.se

www.riggare.se

För att hantera sin Parkinsons sjukdom tillbringar Sara Riggare varje år 1 timme med sin neurolog och 8 765 timmar med egenvård.

UPPSALA
UNIVERSITET